

LASTU

Lasten tulevaisuus Järvenpäässä

Järvenpään kaupungin
lapsi- ja nuorisopoliittinen
tavoiteohjelma 2004

Turva
Ilo
Osallisuus

Tuulia Hyske

”Pitäisi mennä päättäjien puheille”

Toiveiden pihalla maja, jäätelöhattarakioski ja uima-allas

Järvenpääläisen Lampipuiston päiväkodin eskarilaiset saivat suunnitella pihan, jossa heidän mielestään olisi hauska leikkiä. Lapset osallistuivat näin Lastun työstämiseen.

Tuumasta toimeen: Huolellisen suunnittelun jälkeen syntyi kolmen leikkipaikan pienoismalli, jotka houkuttelevat tutustumaan lähemmin.

Tunneleita, jänniä kiipeilypaikkoja, uima-allas liukumäkineen, pensaikosta syntyvä pikkumetsä, maja, skeittipaikka, napakelkka, jäätelöhattarakioski, jalkapallokenttä, mäki ja lintujen juoma-allas. Kaupunkilaisuus näkyi: paras leikkipaikka on rakennettu piha.

Pienoismallit päihittävät aikuisten suunnittelemat leikkipaikat mennessä. Ei ihme, sillä tekijät ovat leikin asiantuntijoita. Kaikki syntyi rautalangasta, palikoista, pakkauksista ja iloisista väreistä.

”Pikkumetsässä voisi olla piilosta, uima-allas olisi kiva kesällä ja jäätelöhattarakioskissa leikittäisiin Harry Potter -leikkiä”, esittelivät eskarilaiset Niko Eklund, Kalle Kauranen, Veikko Liimatainen, Simo Helenius ja Valtteri Heinonen pihvoja.

Lastenhoitaja Riitta Vuorela ohjasi pienoismallien rakentelua.

”Lapset tekivät malleja innoissaan ja miettivät, miten kaikki saataisiin mahtumaan oman päiväkodin pihalle. Joku arveli, että kaiken saamiseen tarvitaan rahaa ja että sitten pitäisi mennä päättäjien puheille.”

Lampipuiston päiväkodin lapset osallistuivat Lastu-työhön ja suunnittelivat toiveitten pihan.

SISÄLLYSLUETTELO

“Pitäisi mennä päättäjien puheille”	3
Lukijalle	5
Lapsipoliittinen ohjelma tukee kunnan päätöksentekoa	6
Avainsanat YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksesta	8
Lapsipoliittista ohjelmaa varten kuunneltiin kuntalaisia	9
Kaavio Lastu-prosessista	10
Kuulemisiltoja kolmattakymmentä	11
Pikkupajoissa työstettiin kuulemisten tuotoksia	11
Isosapajassa vedettiin langat yhteen	11
Lastu alkoi heti vaikuttaa	12
Lastun lukuja pähkinänkuoressa	13
Kuntalaisten mielipiteitä: Meillä on paljon vahvuuksia	14
Kuntalaisten mielipiteitä: Paljon on vielä kehitettävää	17
Pajat työstivät vanhempien ajatuksia	24
Pikkupajat 0-6-vuotiaat, kehittävät asiat	25
Pikkupajat 7-12-vuotiaat, kehitettävät asiat	27
Pikkupajat 13-18-vuotiaat, kehitettävät asiat	28
Arvopuut auttavat näkemään vastuunoton merkityksen	30
Huometietobussin kysely, Kouluterveyskysely 2002 ja	
Osallistumisen ja hyvinvoinnin merkitys nuoren elämässä 2003 -kysely	34
Kannattaisiko puuttua 7-luokkalaisten tupakointiin?	34
Yli viidesosa seiskaluokkalaisista juonut itsensä humalaan	35
Huometietobussin kyselyn tulokset	36
Kouluterveyskysely 2002	37
Osallistumisen ja hyvinvoinnin merkitys nuoren elämässä 2003	40
Lastun toimenpide-ehdotukset	44-45
Kaupungin strategiassa lasten ja nuorten hyvinvointi on kriittinen menestystekijä	46
Jälkisanat	49
LIITTEET	
Lastun asiakirjaluonnos keräsi palautetta	50
Lasten ja nuorten mielipiteitä kotikaupungistaan	53
Nuorten mielipiteitä nuorisotiloilta	55
Päiväkotien lasten vastauksia	56
Kuntalaisten terveisiä tekniselle virastolle	57
Lastu-työskentelyn tiivistelmä	58

LUKIJALLE

Lastun asiakirja - lapsi- ja nuorisopoliittinen tavoiteohjelma – on tarkoitettu Järvenpään kaupungin virkamiehille ja päättäjille, kaikille Lastun työskentelyssä mukana olleille, vanhemmille, vanhempainyhdistyksille sekä muille tahoille, jotka Järvenpäässä toimivat lasten ja nuorten parissa.

Asiakirjan painavinta antia ovat **toimenpide-ehdotukset**, joiden toteuttaminen turvaa lasten ja nuorten edun huomioon ottamisen kaikessa päätöksenteossa. Ne edistävät lapsia ja nuoria koskevien asioiden seurantaa, vanhempien ja nuorten kuulemistä, tiedotusta ja poikkihallinnollista yhteistyötä Järvenpäässä.

Asiakirjassa kuvataan Lastun koko prosessi, joka ohjelman lisäksi tuotti tuloksia työskentelyyn osallistuneiden ajattelu- ja toimintatavoissa. Kuntalaisten ääntä kuultiin Lastua varten. Kuntalaisten mielipiteiden mukaan Järvenpäässä on paljon vahvuuksia, mutta myös paljon kehitettävää. Mielipiteitä työstäneet Pikkupajat löysivät aineistosta tärkeimmät kehitettävät asiakokonaisuudet, jotka on kirjattu taulukkoina tähän tuotokseen. Lukujen loppuun sijoitettuun johtopäätöksiin on kiteytetty työskentelyn aikana syntyneitä oivalluksia ja haasteita.

Arvopuu-menetelmän avulla Pikkupajoissa työstettiin isojakin aihepiirejä ja mietittiin, miten asioita voidaan toteuttaa ilman rahaa. Asiakirjassa esitelty menetelmä sopii esimerkiksi vanhempainiltojen työskentelyyn.

Kolme kyselytutkimusta kuvaavat nuorten tilannetta Järvenpäässä: Huumetietobussin kysely vuodelta 2003, kouluterveyskysely vuodelta 2002 ja Lastun teettämä Osallistumisen ja hyvinvoinnin merkitys nuoren elämään vuodelta 2003.

Järvenpään kaupungin strategian lapsia ja nuoria koskeva osuus ja Lastun sijoittuminen strategiaan on esitelty asiakirjassa.

Liitteenä ovat viranhaltijoiden ja vanhempien palautteet ja lausunnot asiakirjaluonnoksesta, lasten ja nuorten mielipiteitä, vanhempien terveisiä tekniselle virastolle ja Lastun työskentelyn tiivistelmä.

LAPSIPOLIITTINEN OHJELMA TUKEE KUNNAN PÄÄTÖKSENTEKOA

LAPSIPOLIITTINEN OHJELMA tulisi toteuttaa maamme kaikissa kunnissa. Sen tarkoitus on tukea poliittista päätöksentekoa. Lapsipoliittinen ohjelma on osa kuntapolitiikkaa, jolla vaikutetaan kunnan tulevaan menestymiseen. Se antaa suunnan ja tavoitteet, määrittää konkreettiset toimenpiteet ja voimavarat työlle. Ohjelma on kunnanvaltuuston hyväksymä työväline myös käytännön toiminnalle.

Lapsipoliittisten ohjelmien koetaan tuovan hyötyä nimenomaan tukemalla kuntien päätöksentekoa. Ohjelmat ovat myös tukeneet kunnanjohton työtä ja lisänneet hallinnonalojen yhteistyötä.

Järvenpäässä haluttiin ensin kuulla kuntalaisia ja vasta sitten lähteä toteuttamaan ohjelmaa. Kuulemisista saatu aineisto kertoo, mitä lasten ja nuorten hyvinvointiin ylipäätään tarvitaan, mitä vahvuuksia Järvenpäässä on ja mitä vielä pitää kehittää. Lastu tuotti myös nuorten hyvinvointia kartoittavan kyselyn. Näin Lastu keräsi tietoa lasten ja perheiden elinoloista. Tietojen perusteella voidaan vetää johtopäätöksiä siitä, mitä tavoitteita ja toimenpiteitä kunnassa tarvitaan asioiden parantamiseksi.

Kädessäsi oleva Lastun asiakirja ei sisällä yleistä tilastotietoa, jota on saatavilla muualtakin (esimerkiksi www.jarvenpaa.fi), eikä kuvaa eikä arvioi eri toimijoiden olemassa olevaa toimintaa. Sen sijaan pidettiin tärkeämpänä tuoda esiin vanhempien, nuorten ja lasten näkökulma ja kuvata työskentelyprosessi, joka tuotti kehitettävät teemat, ja ehdottaa toimenpiteitä.

Järvenpäässä ohjelma sai nimen Lastu - Lasten tulevaisuus Järvenpäässä ja se määriteltiin lapsilähtöiseksi tavoite- ja toimenpideohjelmaksi ja työkalupakiksi. Järvenpään Lastu antaa lisä-

arvona kuntalaisnäkökulman strategioihin ja muuhun kuntasuunnitteluun ja kuvaa toimenpiteet, joilla turvataan lapsinäkökulman toteutuminen Järvenpäässä.

Suomen Kuntaliitto on määritellyt hyvän lapsipoliittisen ohjelman kriteerit:

1. Tuo esiin lapsen **näkökulman** kuntasuunnitteluun
2. Pohjautuu **YK:n** lapsen oikeuksien sopimukseen (turva, voimavarat, osallisuus)
3. **Kartoittaa** lasten hyvinvoinnin ja palveluiden tilanteen
4. **Kokoo** yhteistyöhön eri hallinnonalojen, kansalaisjärjestöjen ja kuntalaisten **toiminnan**
5. Turvaa lapsilähtöisen toiminnan **rakenteellisen** jatkuvuuden päätöksenteossa, hallinnossa, palveluissa
6. Osoittaa toiminnalle selkeät **tavoitteet, toimenpiteet ja vastuut**
7. Sisältää **talouteen** sidotun toimenpideohjelman
8. Mahdollistaa **seurannan ja arvioinnin**
9. **Antaa kuntalaisille** tietoa **lapsiasioiden hoidosta ja osallistumismahdollisuuksista**

Järvenpään Lastu määritteli ohjelmansa keskeiset tavoitteet Kuntaliiton kriteerien mukaisesti:

- **Lasten, nuorten ja vanhempien kuuleminen** (Katso Kuntaliiton kriteerien kohta 1)
- Kokonais kuvan saaminen 0-18-vuotiaan elinoloista (kriteerit kohta 3,4)
- **Rakenteisiin vaikuttaminen irrallisten toimenpiteiden sijasta siten että Lastu liittyy jo tehtyihin strategioihin, ohjelmiin ja opetussuunnitelma-työskentelyyn** (kohta 4, 6,7,8,9)
- Toteutetaan eri hallinnonalojen, kolmannen sektorin ja vanhempien yhteisenä **prosessina** osana perustyötä (kohta 4,5,6)
- Tarkastellaan lapsen elämää avainsanojen **turva, voimavarat (ilo) ja osallisuus** kautta (kohta 1, 2, 3)
- Luodaan yhteistä arvopohjaa
- Saadaan kokonaiskuva hallintokuntien avaamista kaupungin arvoista sekä muiden toimijoiden arvoista ja vanhempien näkemys näistä.

Työskentelyn arviointia

Lastulle asetetut tavoitteet on saavutettu hyvin. Työskentelyssä on ollut kaksi vahvuutta: laaja erikäisten kuntalaisten kuuleminen sekä organisaatorajat ylittävä yhdessä tekeminen. Kumpikaan ei olisi onnistunut ilman eri tahojen sitoutumista.

Yleisötapahtumissa ja sosiaalipalveluiden työntekijöiden tekemien kotikäyntien yhteydessä saatiin palautetta niiltäkin, jotka eivät ehkä olisi läheneet varta vasten kuulemistilaisuuksiin. Palautetta haettiin myös päivähoidosta koteihin lähetettyjen lomakkeiden avulla. Ei voida siis sanoa, että osallistujina ovat olleet vain aktiivisimmat vanhemmat.

Työtavan vuoksi aineisto on runsasta ja yleisluontoista. Vaikka kehitettävissä asioissa on pal-

jon yksityiskohtaisia tarpeita, voivat ne erityisongelmat, joita nimenomaan viranhaltijat päivittäin kohtaavat, jäädä vaille riittävää huomiota. Työskentelyn aikana ei ole kartoitettu, mitä palveluja kukin taho Järvenpäässä tuottaa ja miten ne vastaavat tarvetta. Siksi niissä olevat yksittäiset puutteet voivat myös jäädä näkemättä. Näiden esiin nostaminen on jatkotyöstämisen aihe.

Tässä aineistossa ei myöskään ole talouteen sidottua toimenpideohjelmaa. Pajoissa kyllä mietittiin myös palveluiden minimitasoa, kustannuksia ja toteutusaikatauluja, mutta tosiasia on, että niiden tekeminen on viime kädessä viranhaltijoiden ja päättäjien vastuulla ja ne toteutuvat kaupungin strategian kautta.

Tämä aineisto tuo esiin vanhempien ajatusten pohjalta työstetyt kehitystarpeet. Samalla keskustelu arvoista on käynnistynyt ja hyvinvoinnin yleisiä tekijöitä on nostettu esiin. Kuntalaisen näkökulmasta on olemassa vain yksi kaupungin rahanpussi, ei jokaisen hallintokunnan omaa. Siksi yhteistä arvokeskustelua tulee jatkaa koko kaupungin tasolla, että tehtävät päätökset aidosti edistävät lasten hyvinvointia. Vain silloin kaupunkilaiset käytännössä näkevät, että lapsen ja nuoren etu halutaan ottaa huomioon.

Yhteistä huolenpitoa

Yksi Lastu-työskentelyn tavoite oli synnyttää kohtaamisen foorumeita. Ajatus oli, että yhteinen keskustelu auttaisi suuntaamaan resursseja uudelleen, jolloin ei aina tarvittaisi rahaa tai uusia virkoja asioiden parantamiseksi, vaan yhdessä sopien eri tahot voivat kehittää omaa toimintaansa. Pikkupajat antoivat tähän ainutlaatuisen mahdollisuuden, jonka vanhemmat, viranhaltijat ja päättäjät toivoivat toistuvan säännöllisesti. Lastun yksi tehtävä on synnyttää yhteisen huolenpidon kulttuuria Järvenpäähän. Aineisto osoittaa, että tahtoa tähän on riittävästi. Tähän mennessä tehty työ on vasta alku, jota jokaisen tahon tulee jatkaa yhdessä ja erikseen.

Todellinen muutos ajattelu- ja toimintatavoissa syntyy hitaan prosessin kautta ja edellyttää yhteisen kielen löytämistä. Tästä syystä Lastu-työskentelyn alkaessa työryhmä painotti, että itse työprosessi on vähintään yhtä tärkeä, kuin syntyvä asiakirja!

Avainsanat YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksesta ja avainsanojen alle kootut 0-18-vuotiaiden hyvinvointiin liittyvät tekijät

TURVA	KOTI	perushoidon toimivuus vanhempainryhmät lasten hoitomuotojen valinta
	VANHEMMUUS	vuorovaikutus koulutus vanhempien ja päivähoidon/koulun yhteistyö työaikojen kehittäminen
	YMPÄRISTÖ	liikenne asuinympäristö julkiset tilat
ILO/ VOIMAVARAT	PALVELUT	neuvola päivähoito terveys lastensuojelu mielenterveys päihdepalvelut opetus kulttuuri
	KOHTAAMISPAIKAT	lähiyhteisöt järjestöt koulut kirjastot nuorisotilat
	TYÖ JA PERHE	perheen arvostus esiin työelämän joustot (kunta työnantajana) työterveyshuollon tuki
OSALLISTUMINEN	KULTTUURI, ÄIDINKIELI	opiskelumahdollisuudet kulttuurien vuorovaikutus äidinkieli resurssiksi
	VAIKUTUSMAHDOLLISUUDET	osallistumisen rakenteet päätöksenteon kehittäminen vuorovaikutus aikuisten kanssa
	LAPSIPOLITIIKAN SEURANTA	tiedottaminen ohjelmasta vuorovaikutus palaute valtuustoseminaarit

Lapsipolitiikan tavoitteena on turvallisen lapsuuden varmistaminen (*protection*, turva), lapsuuden voimavaroista huolehtiminen (*provision*, ilo/voimavarat) ja sen edistäminen, että lapsen on mahdollista toimia aktiivisena osallistuvana kansalaisena (*participation*, osallistuminen). Avainsanat turva, ilo/voimavarat ja osallistuminen nousevat YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksesta. Sopimuksessa tarkoitetaan "lapsella" kaikkia alle 18-vuotiaita.

Lisätietoa YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksesta <http://www.unicef.fi/tietoatoiminnasta/lastenoikeuksien-sopimus.shtml>

LAPSI- JA NUORISOPOLIITTISTA OHJELMAA VARTEN KUULTIIN KUNTALAISIA

LASTUN VALMISTELUSSA kuntalaisilta kerättiin suuri määrä tekijöitä, joita tarvitaan lasten ja nuorten hyvinvointiin Järvenpäässä. Kerätyssä aineistossa on paljon **arvoihin, asenteisiin ja yhteisölliseen toimintaan** liittyviä asioita, jolloin korostuu sekä vanhempien että muiden aikuisten yhteinen vastuu aktiivisina toimijoina ja kasvattajina. Luonnollisesti aineistossa mainitaan myös kaikki keskeiset **peruspalvelut**, kuten päivähoito, koulu, terveydenhoito, ja ympäristö.

Hankkeen aikana nousi esiin kehittämistarpeita, mutta yhtä hyvin myös asioita, jotka ovat jo hyvin. Kouluikäisten Pikkupajat nostivat rahaa vaativien kehittämistarpeiden lisäksi esiin myös sellaisia, jotka toteutuvat ilman rahaa. Vastuuta asioiden parantamisesta jaettiin kodeille ja vanhemmille, kaupungille ja muille, kuten seurakunnalle, viranomaisille ja harrastusjärjestöille.

Lastu keräsi palautetta monipuolisesti

Suunnitteluvaiheen jälkeen Lastu – Lasten tulevaisuus käynnistyi tammikuussa 2003 Prismassa, Citymarketissa ja kävelykatu Jannella järjestelyllä avajaistapahtumalla. Lastu meni suoraan asiaan ja antoi kuntalaisille tilaisuuden kertoa näkemyksiään siitä, miten Järvenpäästä voitaisiin kehittää lapsille ja nuorille paras mahdollinen kasvuympäristö.

Kun seuraavan vuoden tammikuussa kokoonnuttiin Lastun merkeissä Isoonpajaan, oli työskentelyvaiheen aikana kerätty runsaasti lasten, nuorten ja vanhempien näkemyksiä lapsen hyvinvointiin vaikuttavista asioista teemoina turva, ilo/voimavarat ja osallisuus.

Palautetta kerättiin muun muassa jatkettavilla lauseilla, jotka kuntalaiset saivat täydentää:

■ ”Järvenpää on hyvä kotikaupunki lapselleni/nuorelleni, koska...”

■ ”Järvenpää olisi parempi kotikaupunki lapselleni/nuorelleni, jos...”.

Palautetta saatiin Lastun avajaissa, päivähoiton, sosiaalipalvelujen, Onnimannin ja nettisivujen kautta, kouluilta, nuorisoparlamentista ja nuorisotiloilta.

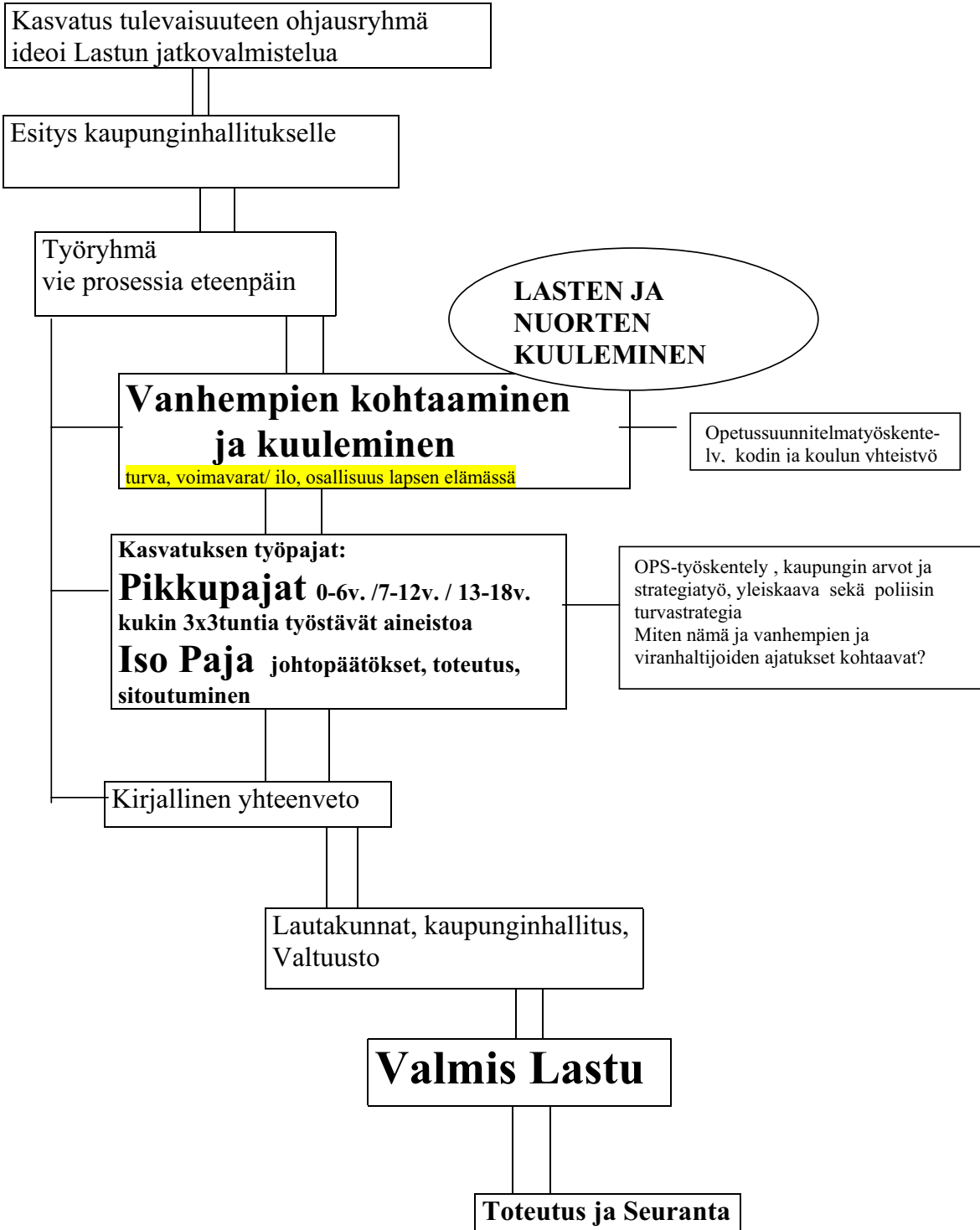
Avajaistapahtumassa palautettiin yli 100 ja päivähoiton kautta lähes 150 vastauspaperia. Järvenpää-päivänä toukokuussa lähetettiin kirjallisia terveisiä isille ja äideille yli 200. Terveiset olivat kannustavia ja korostivat lapsuuden ja vanhemmuuden tärkeyttä.

Lasten ja nuorten ajatuksia kerättiin eri tavoin: Päivähoitossa lapset kertoivat mietteitään hyvinvoinnista haastattelujen, askartelujen ja muun toiminnan keinoin. Koululaiset kirjoittivat Järvenpäästä lomakaupunkina ja kirjeitä kaupunginjohtajalle, piirsivät sarjakuvia, karttoja ja jatkoivat aloitettuja lauseita. Tuotoksia julkaistiin Viikko-Uutisissa ja niistä koottiin ikkunanäyttely kesäksi kävelykadulle.

Nuoret valokuvasivat kotikaupunkiaan. Valokuvia oli esillä Järvenpää-talossa *Kuvia Jäkestä*-näyttelyssä, jonka toteuttivat nuorisoparlamentti, kaupungin nuorisopalvelut ja Lastu. Myös päivähoiton, kerhojen ja muutaman ala-asteen lapset valokuvasivat ympäristöään.

Lastu näkyi ja kuului monin eri tavoin: radioon tehtiin haastatteluja, paikallislehdet uutisoivat ja lastulaisetkin kirjoittivat Keski-Uusimaan kirjoitussarjan. Internetissä tietoa tarjottiin Lastun omilla nettisivuilla www.lastu.info.

LASTU - LASTEN TULEVAISUUS

Kuulemisiltoja kolmattakymmentä

Keväällä 2003 pidettiin yli 20 kuulemistilaisuutta kouluissa, päiväkodeissa ja kerhoissa. Kuulemisissa haluttiin saada kolmenlaista palautetta:

- **Mitä tarvitaan lapsen ja nuoren hyvinvointiin?**
- **Mitä vahvuuksia Järvenpäässä on?**
- **Mitä pitäisi kehittää?**

Lastun työskentely onnistui ja kaikkien halukkaiden mielipide voitiin kuulla ja kirjata niin sanotun **osallistavan suunnittelun** ansiosta. Työtavaksi valittiin prosessi, joka on pitkä ja työläs, mutta myös innostava ja haastava.

Työskentelyn otsikkona oli ”Lapsen ja nuoren hyvä elämä Järvenpäässä - mitä siihen tarvitaan?” Menetelmän koulutukseen osallistui syksyllä 2002 lähes 30 viranomaista ja vanhempaa, joista suurin osa toteutti kuulemistilaisuuksia seuraavana keväänä.

Osallistava suunnittelun menetelmä valittiin, koska se antaa ihmisille mahdollisuuden osallistua aidosti heitä koskevien asioiden edistämiseen. He tuottavat itse hyvinvointiin tarvittavat tekijät sen sijaan, että esimerkiksi viranhaltijat määrittelisivät ne.

Kuulemisilloissa kukin osallistuja mietti ensin annettua kysymystä itsekseen ja kirjasi ajatuksensa lapuille tavoitetilan muodossa: ”Lapsi ja nuori voi hyvin, kun...” Sitten vastaukset käsiteltiin ryhmässä siten, että ryhmä poimi mielestään tärkeimmät kaksi teemaa, joista etsittiin sekä vahvuudet että kehitettävät puolet.

Kehitettävät teemat vietiin Pikkupajoihin. Teemoja ruodittiin pajoissa kysellen, mihin tarvitaan rahaa ja mitä voidaan tehdä rahatta.

Pikkupajoissa työstettiin kuulemisten tuotoksia

Kuulemisten tuottamia asioita työstettiin kehittämisehdotuksiksi Pikkupajoissa, joita järjestettiin kolme: alle kouluikäisten Pikkupaja keväällä 2003, lokakuussa 7-12-vuotiaiden ja marraskuussa 13-18-vuotiaiden.

Edustajansa pajoihin nimesivät kaupunginhalitus, lautakunnat, toimialat, Järvenpään seura-

kunnan kirkkoneuvosto ja kasvatusjohtokunta, järjestöt ja poliisi. Mukana oli myös nuoria. Puolet paikoista oli vanhemmille, jotka saivat ilmoittautua oman kiinnostuksensa mukaan. Pikkupajoihin kutsuttiin myös lehti-ilmoituksilla. Kukin paja työskenteli kolmena iltana. Pajatyöskentelystä vastasi Järvenpään Työväenopisto.

Pikkupajoja osanottajat pitivät onnistuneina, koska eri tahojen kohtaaminen saman pöydän ääressä synnytti vilkasta keskustelua ja lisäsi keskinäistä ymmärrystä. Myös nuorten mukanaoloa pidettiin tärkeänä. Pajapalautteissa kannettiin huolta siitä, että kentän viestit, hyvät ehdotukset ja toimintamallit todella menevät perille päättäjille. Tietoa toivottiin myös kouluihin, päiväkodeihin, kerhoihin ja neuvoloihin. Keskustelu-yhteyden toivottiin jatkuvan tavalla tai toisella.

Isossapajassa vedettiin langat yhteen

”Pelkkä sitoutuminen ei riitä, tarvitaan menetelmiä, joilla Lastussa tehty työ otetaan huomioon suunnittelussa ja käytännön ratkaisuisissa (kaupunginjohtaja Erkki Kukkonen Isossapajassa).”

Tammikuussa 2004 pikkupajojen tuotokset esiteltiin ja niistä keskusteltiin Isossapajassa, joka päätti Lastun kuulemisprosessin ja työskentelyvaiheen. Isopaja oli kaikille avoin tilaisuus, johon kokoontui runsas joukko virkamiehiä, päättäjiä ja vanhempia. Tapaamisessa tarkasteltiin Lastun tuotoksia kolmesta ikkunasta:

- 1) mikä on vanhempien ja yksilöiden vastuu,**
- 2) mikä kaupungin vastuu ja**
- 3) mikä muiden, kuten seurakunnan, poliisin tai harrastustahojen, vastuu.**

Isossapajassa kysyttiin myös, mitä yhteinen vastuun kantaminen tarkoittaa käytännössä. Vilkaassa paneelikeskustelussa todettiin muun muassa että:

- Lastun seuranta ja säännöllinen arvionti järjestettävä.
- Vanhempien kuulluksi tuleminen pitää varmistaa jatkossakin.
- Vanhempien ja päättäjien yhteisiä keskustelufoorumeita halutaan jatkossakin.

- Järvenpää-lisän piiristä väliinputoajia.
- Seurakunnalla on sama kohderyhmä kuin kaupungilla. Yhteistyökokouksia on jatkettava kaupungin ja seurakunnan välillä.
- Lapset aloittavat liian nuorena päihteiden (alkoholin) käytön. Aloitusikä laskee koko ajan. Järvenpäässä on alle 15-vuotiaita näpistelijoitä enemmän kuin naapurikunnissa, mikä johtunee varhaisesta puuttumisesta, mikä puolestaan näkyy tilastoissa.
- Lapsen tilanteeseen puuttumisessa tarvitaan yhteistyötä ja yhteistä näkökulmaa.
- Tarvitaan myös ei-ongelmakeskeistä kohtaamista.
- Lastu tunnustaa perusarvot ja perheen merkityksen.
- Tärkeää on korostaa lasten ja vanhempien yhteistä aikaa.
- Vanhemmuuden tukeminen on tärkeä.
- Vanhemmuutta tukevien tilaisuuksien järjestäminen ja markkinointi yhdessä on tärkeää.
- Vanhempien aktiivisuus käyttöön jatkossakin, vanhempainkerhoihin, päättäjäiksi.
- Ovatko arvot arjessa käytössä?

Lastu alkoi heti vaikuttaa

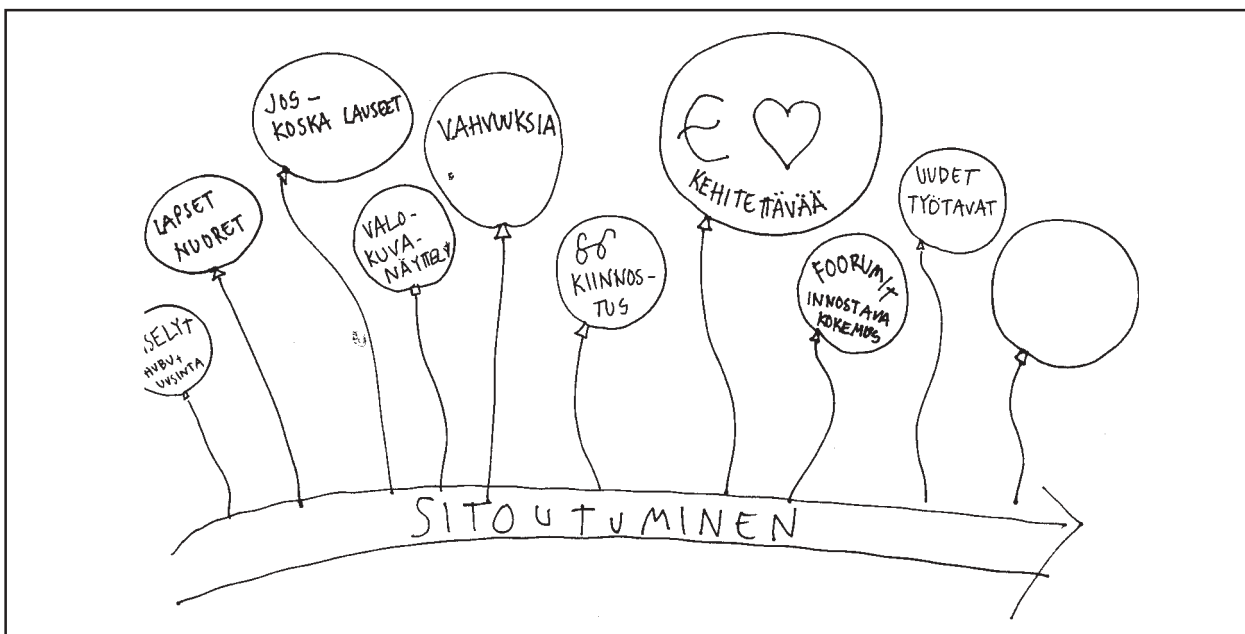
Lastua tehtäessä ihmiset kysyivät usein, kuka tätä järjestää. Lastu on osa Kasvatus tulevaisuuteen -projektia, joka puolestaan on Suomen Kunta-

liiton kehityshanke (2001-2005) ja joka perustuu Kuntaliiton lapsipoliittiseen ohjelmaan. Järvenpäässä Kasvatus tulevaisuuteen –projektin taustalla ovat kaupunki ja Järvenpään seurakunta. Kasvatus tulevaisuuteen otti Lastun siipiensä suojaan.

Lastu alkoi vaikuttaa jo valmistelutyötä tehtäessä. Monelle järvenpäläiselle Lastu-nimi tuli vuoden varrella tutuksi ja se tuntui vastaavan kuntalaisten toiveisiin: lasten ja nuorten asioista halutaan kuulla päätöksenteossa.

Lastu on vauhdittanut sitä, että kaupungin strategiaan on ensi kertaa otettu yhdeksi kriittiseksi menestystekijäksi lasten ja nuorten hyvinvointi. Lastun toimintatapa on vahvistanut perusopetuksen perusteiden edellyttämää yhteistyömallia kodin ja koulun välisessä yhteistyössä. Lasten ja nuorten toimintaan liittyviä toimitilakysymyksiä käsiteltiin Järvenpään seurakunnan kirkkoneuvoston ja kaupunginhallituksen yhteisessä neuvottelussa syyskuussa 2003 – tämän tason tapaaminen tapahtui tiettävästi ensimmäistä kertaa. Lastu tuli myös osaksi opetussuunnitelmatyötä 2003.

Syntyi muutakin: Maahanmuuttajavanhemmat käynnistivät kuulemisillan jälkeen säännölliset vanhempien tapaamiset päiväkoteissa. Toivottavasti Lastu rohkaisee jatkossakin keskustelemaan yhä avoimemmin yhteisten lastemme ja nuortemme asioista.

Lastun työskentelyvaiheessa syntynyt piirros kuvaa hyvin sitä, että Lastu on prosessi, joka jatkuu ja saa erilaisia ilmiäsuja.

Lastun lukuja pähkinänkuoressa

Kirjallisia vastauksia kysymyksiin
*Järvenpää on hyvä kotikaupunki
lapselleni/nuorelleni, koska..
Järvenpää olisi parempi kotikaupunki
lapselleni/nuorelleni jos...*

- **141** vastausta päivähoidon, sosiaalipalveluiden ja netin kautta ja
- **110** vastausta avajaispäivänä kaupoissa.

Kirjallisia terveisiä isille ja äideille **202**.

Vanhemmille järjestettiin

- **yli 20 kuulemistilaisuutta,**
- joihin osallistui noin **250 osanottajaa** ja
- lähes **30 vetäjää.**

Alle kouluikäisten kuulemistilaisuudet pidettiin **viidessä** päiväkodissa ja **seitsemässä** seurakunnan perhe- ja päiväkerhossa. Kouluikäisten kuulemistilaisuudet pidettiin **viidellä** ala-asteella ja **kolmella** yläasteella ja **lukiossa.**

Pikkupajoissa oli mukana **85** ja **Isossapajassa 70** vanhempaa, päättäjää ja työntekijää.

Seitsemän Järvenpään Diakonia-ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijaa ja **yksi** Jyväskylän yliopiston jatko-opiskelija työskenteli Lastun hyväksi.

Lastusta kirjoitettiin lähes **40** lehtijuttua ja tehtiin **kaksi** radiohaastattelua.

Kiitos osallistumisesta ja sitoutumisesta!

Lastun työryhmä kiittää kaikkia Lastun työskentelyssä mukana olleita vanhempia, muita aikuisia, nuoria ja lapsia, virkamiehiä, päättäjiä, järjestöjä, yrityksiä, seurakuntaa ja poliisia.

LASTUN JOHTOPÄÄTÖS

Lastun tuotos antaa ehyen kuvan hyvinvoinnin edellytyksistä osoittaessaan, että pelkkä raha ei riitä. Tarvitaan myös sydäntä, joka panee tekemään joka päivä oikeita arvovalintoja lapsen ja nuoren hyväksi.

On hyvä kysyä, mikä on vanhempien ja yksilöiden vastuu, mikä kaupungin vastuu ja mikä muiden, kuten seurakunnan, poliisin ja harrastustahojen vastuu. Tärkeää on myös kysyä, mitä yhteinen vastuun kantaminen tarkoittaa käytännössä.

Lastutyöskentely on vahvistanut kokemusta kaupungin yhteisistä lapsista ja nuorista. Tästä eteenpäin tarvitaan kaikkien tahojen määrätietoista sitoutumista, jotta lapsen ja nuoren hyvinvoinnin edistämisestä tulee päätöksenteon ja arkielämän luovuttamaton osa.

